

ΤΟ ΟΙΟΝΕΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Η εργασία εκπονήθηκε από τη Χριστοφόρου-Λιβάνη
Ιωάννα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Διαπραγματεύομενο θέμα της παρούσας εκπονηθείσας εργασίας αποτελεί ‘το οιονεί συντάγμα’. Το περιεχόμενο της εν λόγω εργασίας οριοθετείται ακριβώς από την αναζήτηση της έννοιας και του περιεχομένου του συνταγματικού αυτού μορφώματος.

Σαφέστερα η ακολουθούμενη δομή της εργασίας είναι η εξής. Αρχικά, αναπτύσσεται σε δύο βασικούς άξονες , όπου στον πρώτο εμπεριέχεται η ανάλυση της έννοιας, οι διακρίσεις της και η ιστορική εξέλιξη , ενώ στο δεύτερο παρατιθενται παραδείγματα αυτής. Στο πρώτο μέρος της εργασίας ,λοιπόν, κατ’ αρχάς αναλύεται αδρομερώς η έννοια του οιονεί συντάγματος. Εν συνεχεία, εξετάζονται οι επικρατέστερες διακρίσεις ,οι μορφές υπό τις οποίες εμφανίζονται τα οιονεί συντάγματα. Στην πορεία της εργασίας λόγος γίνεται για την ιστορική εξέλιξη της προσυνταγματικής αυτής μορφής, τόσο στη σύγχρονη εποχή , όσο και στην Αρχαία Ελλάδα, όπου και ανάγεται η γέννησή του , ενώ τέλος περνώντας στο δεύτερο μέρος της εργασίας καταγράφονται δύο παραδείγματα σύγχρονων μορφών οιονεί συνταγμάτων.

Η παραπάνω διαγραμματική πορεία της εργασίας επελέχθη ξυπηρετούσα την πληρέστερη και αρτιότερη κατανόηση του υπό ανάλυση θέματος, του οιονεί συντάγματος. Σαφέστερα , προτιμήθηκε αρχικά μια ευρύτερη προσέγγιση της έννοιας αποσκοπούσα σε μια πρώτη κατανόηση της και σε έναν αρχικό κατατοπισμό του μελετητή της, ενώ έπονται οι διακρίσεις της , ώστε να καταστεί δυνατή μια μετέπειτα σε πρακτικό επίπεδο αφομοίωση του οιονεί συντάγματος. Ακολουθως, η παράθεση της ιστορικής του εξέλιξης συμβάλλει στην ιστορική του συνταγματικοπολιτική τοποθέτηση καθώς και στη διασυνδεσή του με την παρούσα και επικρατούσα εννομη τάξη. Καταληκτικώς , στην πρόθεση για ουσιαστική και εις βάθος εμπέδωση του θέματος της εργασίας, συνηγορούν τα δύο χαρακτηριστικότερα παραδείγματα των σύγχρονων εννόμων τάξεων, τα οποία και τοποθετούνται στο τέλος , ώστε διαπιστωθούν και πρακτικώς τα προαναλυόμενα κεφάλαια.

ΜΑΤΑΦΡΑΣΗ

INTRODUCTION

The topic of this assignment aims at dealing with the ‘quasi-Constitution’. The pursuit of the above notion as well as the content constitutional pattern designate the very essence of the present task.

In particular, the structure of this assignment is the following. Initially, there are two main axes: the first one treats the analysis of the notion under discussion, its distinction as well as its historic development. The second axis indicates examples of the above-mentioned notion. Thus, in the first part of the assignment, what is roughly analysed is the idea of the ‘quasi-constitution’. Furthermore, the author of this task aspires to examine the predominant distinctions along with the forms under which the ‘quasi-Constitution’ appear. As this assignment proceeds, light is shed on the history development of this constitutional form, both nowadays and in ancient Greece as well, in which someone can find the origin of the notion at issue. In the second part of this discussion, two examples contemporary forms of ‘quasi-Constitution’ are recorded and presented.

The above outline of this assignment was chosen as to be conducive to the ample understanding of the case in the point. Specifically, at the first level a broader approach of notion was concluded intending to an initial comprehension of the topic as well as making the reader familiar with the idea under analysis. The distinctions of the notion follow so that the potential reader could better assimilate the ‘quasi-Constitution’ at more practical level. What is more, the presentation of the historic development of the subject at issue not only contributes to its constitutional and political setting, but it also helps to connect it with the present and prevalent law and order. Finally, two characteristics of contemporary formed societies advocated the effort to fully consolidate the topic of this assignment. These characteristics are placed at the end so that the previously analysed chapters can practically be ascertained.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α ΜΕΡΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

**1.ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΟΥ ΟΙΟΝΕΙ
ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣΣΕΛ.1**

**2.ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΕΙΔΩΝ ΟΙΟΝΕΙ
ΣΥΤΑΓΜΑΤΩΝ.....ΣΕΛ.3**

3.ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΟΙΟΝΕΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΩΝ

**Α.ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ
ΕΠΟΧΗ.....ΣΕΛ.5**

**Β.ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ
ΕΛΛΑΔΑ.....ΣΕΛ.7**

Β ΜΕΡΟΣ

**1.ΤΟ ΟΙΟΝΕΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ
ΑΓΓΛΙΑΣ.....ΣΕΛ.9**

**2.ΣΥΝΘΗΚΗ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ ΩΣ ΟΙΟΝΕΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ**

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το Σύνταγμα ορίζεται ως ο υπερτατος νόμος και ως απολύτως απαραίτητος για την ύπαρξη, οργάνωση και λειτουργία ενός κράτους. Δηλαδή, το Σύνταγμα χαρακτηρίζεται από συστατική υπόσταση, καθώς θα μπορούσε να χαρακτηριστεί η 'ληξιαρχική πράξη'/συστατικός τύπος για τη γέννηση εθνικών κρατών. Ο ορισμός που ενδεχομένως θα απέδιδε το νόημα του Συντάγματος, τυπικό και ουσιαστικό, στην ολότητά του συνοψίζεται παρακάτω. 'Σύνταγμα είναι ο γρηπτός, σε ιδιαίτερο κείμενο διατυπωμένος, γενικός, καθολικός, θεμελιώδης νόμος, που έχει τεθεί με ειδική διαδικασία, ρυθμίζει τη συνολική κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή και έννομη τάξη, έχει αυξημένη τυπική δύναμη και μεταβάλλεται με διαδικασία δυσχερέστερη της προβλεπομένης για τους κοινούς νόμους, των οποίων ιεραρχικά προΐσταται.'

Διακρίνεται, λοιπόν, ότι το σύνταγμα, αν και στη βάση του ενιαίο, αποτελείται, από δύο υποστάσεις, την τυπική και την ουσιαστική, οι οποίες δύο, εν συνεχεία, πλαισιώνονται από τρία στοιχεία, τον τύπο, την ουσία και την αυξημένη τυπική ισχύ και θεμελιώδη, γενικό και καθολικό αντιστοιχώς.

Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι το Σύνταγμα στην αρχική ακόμη μορφή του δεν είχε προσλάβει την προκαταγεγραμμένη, παγιωμένη και γνώριμη στη σύγχρονη πολιτική σκηνή μορφή, αλλά αντίθετα αυτή αποτέλεσε μια μακράς εξελικτικής πορείας και βαθειάς πολιτικής ζύμωσης. Τα πρώτα, δηλαδή, συνταγματα εμφανίστηκαν είτε με προφορική άτυπη μορφή, είτε άλλοτε ελλειπή και άλλα στοιχεία (από τα προαναφερόμενα). Αξίζει, όμως, να σημειωθεί ότι ανάλογα συνταγματικά φαινόμενα κάνουν αισθητή την παρουσία τους ακόμη και σήμερα. Χαρακτηριστικό άλλωστε το πολιτικό παράδειγμα της Μεγάλης Βρετανίας, της οποίας το Σύνταγμα εντοπίζεται προφορικό ή εθιμικό, όπως συνηθίζουν να το χαρακτηρίζουν. Τα προαναφερθέντα συνταγματικά φαινόμενα από τη σύγχρονη υπό στενή έννοια αντίληψη για το Σύνταγμα ορίζονται ως 'ιονεί Σύνταγμα'. Το περιεχόμενο, η εξέλιξη, αλλά και οι εφαρμογές του συνταγματικού αυτού μορφώματος θα αναλυθεί και θα αναζητηθεί στην πορεία της εργασίας.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΟΥ ΟΙΟΝΕΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Η διάκριση Συνταγμάτων και των Οιονεί Συνταγμάτων κρίνεται απαραίτητο να σημειωθεί ότι σημασιοδοτείται και υφίσταται μόνο στο χώρο της σύγχρονης, υπό στενή έννοια του όρου του Συνταγματος. Δηλαδή, του προαναφερθέντος ως ενιαίου συνταγματος των δύο υποστασεων και των έξι στοιχείων, καθώς το οιονεί σύνταγμα ορίζεται ως ένα οποιοδήποτε συνταγματικό μόρφωμα ορισμένα όχι όμως όλα τα τυπικά και ουσιαστικά χαρακτηριστικά του σύγχρονου νομικού Συντάγματος.

Σαφέστερα, αν ένα σύνταγμα δε διαθέτει και τις δύο όψεις, και την ουσιαστική και την τυπική ως ένα ενιαίο και αδιαίρετο αρμονικό σύνολο δε δύναται να δικαιούται τον υπό τη σκιά της σύγχρονης προσέγγισης όρο 'Σύνταγμα' και 'αυτομάτως' μετεβαίνει και μεταπίπτει στην κατηγορία, των 'οιονεί Συνταγμάτων', των ατελών, μη πλήρων, προσυνταγματικών μορφών, καθών πρόκειται για ατελέστερα, 'κατώτερα' είδη συνταγματικών μορφωμάτων, που ιστορικά προηγούνται. Σαφέστερα, τα οιονεί Συνταγματα καταγράφονται ως υβριδικά Συνταγματα με διάφορα τυπικά και ουσιαστικά συνταγματικά χαρακτηριστικά, τα οποία όμως δεν έχουν αποτήσει πλήρη μορφή Συντάγματος στην κυριολεξία του σύγχρονου νομικού όρου. Ούσα, λοιπόν, σαφής και διακριτή η ύπαρξη τυπικής (εκτός από άγραφα) και ουσιαστικής διάστασης και στο χώρο των συνταγματικών προπλασμάτων, όπως συμβαίνει και στα αμιγή συντάγματα (ένα σύνταγμα κατά περίπτωση μπορεί να συγκεντρώνει και να πληροί τα ουσιαστικά χαρακτηριστικά, αλλά να υστερεί στην τυπικότητα καθώς είτε μπορεί να ελλείπει το έγγραφο στοιχείο, είτε ακόμη και στην περίπτωση που εντοπίζεται γραπτό να μην έχει κωδικοποιηθεί σε ενιαίο κείμενο ή κείμενο αυτό να είναι μειωμένης τυπικότητας και αυστηρότητας). Συμπερασματικά, σε μια ενδότερη προσέγγιση του όρου οιονεί σύνταγμα, θα μπορούσε κατά κατάχρηση όρων να χαρακτηριστεί ένα κοινό δίκαιο που παλινδρομεί μετεξύ Συντάγματος και κοινών νόμων, αφού οι κανόνες δε θα μπορούσαν να διακριθούν με πληρότητα και σαφήνεια.

Το οιονεί Σύνταγμα, ως συνταγματικό προπλασμα, παύει να υπάρχει με την ψήφιση Συνταγματος καθώς τη θέση του το Σύνταγμα στην κυριολεξία του νομικού όρου. Τα οιονεί συνταγματα προηγούνται ιστορικά των κατά κυριολεξία συνταγμάτων, των οποίων ίσως δε θα ήταν υπερβολή να χαρακτηριστούν πρόγονοι. Θα ήταν, λοιπόν, συνετό να ληφθούν ως μια πρόιμη συνταγματική μορφή, ως ένα σύνολο κανόνων που ρυθμίζουν η συνολική έννομη τάξη (ή και τη δημόσια αρχικά) συγκεκριμένου

κράτους εντός του οποίου κυοφορείται το κατα κυριολεξία σύνταγμα. Η συνταγματική έρευνα , ωστόσο, θα πρέπει να σταθεί στο χαρακτηρισμό πρώιμο, ο οποίος αποκτά μέσα στην έννοια 'οιονεί σύνταγμα' διττή σημασία. Αφ' ενός ,λοιπόν το οιονεί σύνταγμα είναι πρώιμο γιατί προηγείται χρονικά της ψήφισης συνταγματος αφ' ετέρου ελλείπει τύπου απορρέει μια συμπορεύουσα έλλειψη ωριμότητας , την οποία επιφέρει αυτομάτως η απόκτηση τύπου. Γίνεται ,λοιπόν αντιληπτό ότι σε μια πρώτη θεώρηση το οιονεί σύνταγμα θα πρέπει να νοηθεί ως ένα άτυπο σύνολο θεμελιωδών κανόνων, στην ιστορική εξέλιξη των οποίων οφείλεται το δυσυπόστατο αλλά και συνάμα ενιαίο και αδιαίρετο στη βάση του σύνταγμα , για το οποίο δικαίως θα μπορούσε να λεχθεί ότι είναι το θησαύρισμα της σταδιακής εξελικτικής ιστορικής πορείας των οιονεί.

Για να αναχθεί ,ωστόσο, η μελέτη του οιονεί συντάγματος σε μια εκ βαθέων μελέτη της φύσης και της υποστασίας του, επιτακτική εμφανίζεται η ανάγκη για μια πιο συστηματική και ουσιαστική γνώση του υπό τη στέγη της στενής συγχρονής προσέγγισης του συντάγματος. Κρίνεται ,λοιπόν, απαραίτητο να γίνει αντιληπτό ως μια συμπαγή ενότητα και ως ένα ενιαίο και αδιαίρετο σύνολο τύπου και ουσίας, τα οποία συνδέουν με υπαρξιακά δασμά. Οντολογικά συνδεδεμένα τύπος και ουσία απαντούν στο πρότυπο 'corpus' και 'animus' μη συνδεδεμένα να αποτελέσουν αυθύπαρκτες οντότητες. Η ουσία περιέχεται στον τύπο, είναι το περιεχόμενο του τύπου και υφίσταται στο νομικό κόσμο μόνο ενσωματωμένη σε κάποια μορφή τύπου. Γίνεται, δηλαδή, λόγος για συστατικό τυπο. Καθώς, λοιπόν, η διαμόρφωση ουσιαστικής διάστασης ήρθε πρότερα της τυπικής , Σύνταγμα δεν υπάρχει πριν τη δημιουργία και του τελευταίου τυπικού στοιχείου, την τυπική , δηλαδή, υπεροχή του συνταγματος. Ακριβώς σε αυτήν την προτερη προσυνταγματική φάση θα πρέπει να αναζητηθεί η έννοια και η ουσία του οιονεί συντάγματος. Τα οιονεί Συνταγματα είναι ατελείς ,μη εξελιγμένες κατώτερες μορφές με την έννοια, ότι δεν έχουν προσλάβει όλα τα χαρακτηριστικά ,τύπος και ουσία δεν έχουν ακόμη συνδεθεί σε ενιαίο σύνολο.

Υποσημείωση. Για την ανάλυση της έννοιας αντλήθηκαν στοιχεία από τα συγγράμματα του καθηγητού ανδρέα Δημητρόπουλου 'Γενική Συνταγματική Θεωρία', Αθήνα, Σάκκουλας, 2004, σελ 206-229 καθώς και το σύγγραμμα του ομόνυμου συγγραφέως 'Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου', Αθήνα Σάκκουλας, σελ. 57-63

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Τα οιονεί Συντάγματα έχοντας ως βάση τους την ουσία, αποσυνδεδεμένα από τυπικά χαρακτηριστικά, θα ήταν δυνατό να διακριθούν σε μια πρώτη φάση σε 'γραπτά' και σε 'άγραφα', ενώ τα γραπτά εν συνεχεία σε ενιαία και διάσπαρτα.

Συνήθης μορφή οιονεί συντάγματος είναι άγραφο. Όπως προαναφέρθηκε, σε μια στενή προσεγγιση της έννοιας του Συντάγματος, άγραφο σύνταγμα αποστασιοποιείται από τη στενή έννοια του κατά κυριολεξία Συντάγματος, εφόσον ελλείπει το πρώτο στοιχείο της τυπικής διαστασης του, δηλαδή, η έγγραφη μορφή του, η οποία και συνιστά το ελάχιστο μεν τυπικό χαρακτηριστικό, στο οποίο δε οφείλουν τα λοιπά τυπικά χαρακτηριστικά την ύπαρξή τους. Στην πραγματικότητα, δε θα μπορούσε να γίνει λόγος καν για άγραφο, παρά μόνο για οιονεί ακόμη και στην περίπτωση που το συνταγματικό αυτό μόρφωμα συνθέτει και συγκεντρώνει και τα λοιπά τυπικά χαρακτηριστικά (αυστηρότητα και τυπική υπεροχή έναντι των κοινών νόμων), αλλά και τα ουσιαστικά (γενικός, θεμελιώδης και καθολικός).

Με τη μορφή άγραφων θεμελιωδών κανόνων εντοπίζεται η πρώτη μορφή 'συνταγματικού μορφώματος'. Το πλέον πρωτόγονο οιονεί σύνταγμα εμφανίζεται ως άγραφο σύνολο κανόνων. Πρόκειται, δηλαδή, για μια προσυνταγματική μορφή στην οποία μόνοουσιαστική διάσταση μπορεί να γίνει διακριτή και αντιληπτή.

Ωστόσο, το έγγραφο του συντάγματος χαρακτηριστικό, όπως έχει ήδη καταστεί σαφές, δεν εξασφαλίζει την ύπαρξη της τυπικής διαστασης του. Έτσι, έγγραφο οιονεί σύνταγμα παρουσιάζεται τόσο ως διάσπαρτο, όσο και ως ενιαίο, φέρνοντας για ακόμη μια φορά στο προσκήνιο τόσο τη σημασία διατύπωσης του σε ιδιαίτερο κείμενο, το οποίο λαμβάνει τη μορφή κώδικα, όσο και της παράλληλης απαραίτητης συνύπαρξης όλων εκείνων των προϋποθέσεων που μετασχηματίζει το οιονεί σε κατά κυριολεξία Σύνταγμα.

Σαφέστερα, το διάσπαρτο (έγγραφο) οιονεί σύνταγμα συνθέτουν κατασπαρμένες διατάξεις σε διαφορά κείμενα που δεν έχουν συγκεντρωθεί. Η καταγραφή τους δηλαδή δεν είναι συστηματική αλλά αντίθετα αποσπασματική, καθώς βρίσκονται διάσπαρτες σε διάφορα νομοθετήματα και όχι κωδικοποιημένες σε ένα ενιαίο κείμενο. Παρ' ότι όμως εμφανίζονται ως κοινοί νόμοι, διαθέτουν παρ' όλα ταύτα και ουσιαστική και τυπική διαστση, εφόσον πρόκειται για σύνολο θεμελιωδών κανόνων που αρχίζει πένον να 'υλοποιείται' και να αποκτά 'τυπικά ίχνη', τυπική δηλαδή διάσταση. Ωστόσο, και σε αυτήν την περίπτωση, όπως ακριβώς και στο άγραφο οιονεί σύνταγμα, πρόκειται για μια μορφή νεφελώδους συνταγματικού μορφώματος που δύσκολα θα μπορούσε να προσδιοριστεί, καθώς διαχέεται στους νόμους και με δυσκολία θα μπορούσε να διακριθεί από αυτούς. Ως χαρακτηριστικότερα παραδείγματα εμφανίζεται το εθιμικό σύνταγμα της Μεγάλης Βρετανίας. Καταληκτικά, αξίζει να σημειωθεί ότι το διάσπαρτο αυτό προσύνταγμα ιστορικά προηγήθηκε.

Σε αντίθεση με το διάσπαρτο προσύνταγμα, το ενιαίο οιονεί σύνταγμα συγκροτείται από ένα συγκεκριμένο κείμενο, κωδικοποιημένο, και στο οποίο καθίστανται οι συνταγματικοί κανόνες με σαφήνεια διακριτοί από τους άλλους κανόνες. Το γραπτό και κωδικοποιημένο του οιονεό συντάγματος, δεν εξασφαλίζει τυπική ανωτερότητα έναντι των κοινών νόμων και δεν έχει πρακτική σημασία. Το ενιαίο προσύνταγμα είναι ισοδύναμο ως όρος προς τη την τυπικότητα με εκείνη και των νόμων.

Υποσημείωση. Οι διακρίσεις των 'Οιονεί Συνταγμάτων' βασίστηκαν σε εκμευόμενες απο το σύγγραμμα του καθηγητού Δημητρόπουλου Ανδρέα πληροφορίες. 'Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου', Αθήνα, Σάκκουλας, σελ169-173

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Όπως ήδη έχει λεχθεί το Σύνταγμα συνιστά θησαυρισμα της της ιστορικής εξέλιξης πρώιμης και υβριδικής μορφής ,του οιονεί Συντάγματος.Το Σύνταγμα ,ιστορικό προϊόν και επίτευγμα των δύο τελευταίων αιώνων υπήρξε επιδίωξη και κατακτηση της κοινωνικονομικά και πολιτικά ανερχόμενης αστικής τάξης με τον αγώνα της κατά της εξουσίας των φεουδαρχών και των μοναρχών στη συνέχεια.Το σύγχρονο Σύνταγμα έκανε την εμφανισή του στα τέλη 16^{ου} αιώνα.Ωστόσο, όλα τα κράτη , πριν αποκτήσουν συγκεκριμένο γραπτό συνταγματικό κείμενο με τυπική υπεροχή πριν ,δηλαδή, αποκτήσουν σύνταγμα στην κυριολαξία του σύγχρονου νομικού όρου , διαθέτουν οιονεί Σύνταγμα.

Σαφέστερα, η αφετηρία στην ιστορία των συνταγμάτων , ανάγεται στο έτος 1215 και πρόκειται για μια αγγλική καινοτομία.Κατ' αρχάς, ως σκαπανέας της προσυνταγματικής περιόδου εμφανίζεται ο 'Μεγάλος Χάρτης των Ελευθεριών' ή αλλιώς 'Magna Charta Libertatum' , απότοκος μιας εξέγερσης αριστοκρατίας και λαού κατά του βασιλέως Ιωάννη Ακτήμονα με στόχο τον περιορισμό της αυτού εξουσίας.Συγκεκριμένα , πρόεται για γραπτές εγγυήσεις δικαιωμάτων και ελευθεριών οι οποίες μάλιστα συνιστούν και τον πρώτο αγγλικό νόμο.Το 'Magna Charta' ακολούθησαν η 'Αναφορά των Δικαιωμάτων'(Petition Of Rights), 1698 , ο νόμος 'Habeaw Corpus' 1679 , η 'Διακήρυξη Δικαιωμάτων(Bill Of Rihts) , 1689 ,οι οποίοι κατοχύρωναν τα τομικά δικαιώματα και εξακολουθούν να διέπουν την αγγλική έννομη τάξη , καθώς κοινό τόπο συνιστά το γεγονός ότι Μεγάλη Βρετανία μέχρι σήμερα δε διαθέτει γραπτό Σύνταγμα.Θα πρέπει να σημειωθεί ότι καθώς για την κατοχύρωση τους ο ρόλος του κοινοβουλίου είναι αποφασιστικός ,αφού δύναται να καταργήσει κάθε νόμο όποτε θέλει , η διάκριση νόμου και Συντάγματος δεν υφίσταται.

Την ισοδυναμία αυτή νόμου και συντάγματος εγκαταλείπουν πρώτες οι Ηνωμένες Πολιτείες.Κάθε πολιτεία έχει να επιδείξει γραπτό σύνταγμα που περιέχει αφ' ενός διακήρυξη δικαιωμάτων και αφ' ετέρου την οργάνωση του πολιτεύματος.Συγχρόνως, επειδή στην Αμερική δεν υπήρξε μονάρχης , πράγμα το οποίο λειτούργησε ως αντίβαρο στα αντιπροσωπευτικά σώματα , οι αιρετές βουλές αποδεικνύονται πολύ γρήγορα εξ ίσου τυραννικές με του κληρονομικού δεσπότη.Έτσι, η ανάγκη πραστασίας από τις επεμβατικές διαθέσεις των Βουλών επιτάσσει τη διάκριση μεταξύ νόμου και Συντάγματος ,δηλαδή, κοινού και συνταγματικού νόμου.

Τέλος, διάκριση συντάγματος και νόμου εντοπίζεται και στη Γαλλία ,αλλά σε ατελέστατη μορφή μέσω της γαλλικής Επανάστασεως.Τα ατομικά δικαιώματα καταγράφονται σε διακυρήξεις που δεν αποτελούν μέρος των Συνταγμάτων και γι

αυτό δεν έχουν ρυθμιστικό περιεχόμενο. Τα συντάγματα ,εν ολίγοις, διαφέρουν από τους νόμους , αλλά υπό την επίδραση του Ρουσσώ ,που θεωρεί το νόμο έκφραση της γενικής θελήσεως , δεν υπέρχει κανόνας δικαίου ανώτερος από το νόμο.Απορρέουσα κρίνεται έτσι και η σύγκυση μεταξύ νομοθετικής και συντακτικής εξουσίας που και οι δύο ανήκουν στο έθνος ή στο λαό.Η Γαλλία καθιερώνει το ‘κράτος νόμου’(etat legal) κατά το οποίο η νομοθετική εξουσία ρυθμίζει μόνη της όλο το κράτος και κατ’ επέκταση η εκτελεστική εξουσία υπόκειται πέρα για πέρα στο νόμο.

Η εξέλιξη των οιονεί συνταγμάτων σταματά στο τέλος του 16^{ου} αιώνα , με την εμφάνιση των πρώτων σε παγκόσμιο επίπεδο συνταγμάτων.Μάλιστα , στην καταιγιστική αυτή άνθιση του συνταγματισμου ,χρεώνεται ο χαρακτηρισμός της περιόδου αυτής ως ‘χρυσή εποχή’ των Συνταγμάτων.

Υποσημείωση.Για την καταγραφή της ιστορικής εξέλιξης του Οιονεί Συντάγματος στη σύγχρονη πολιτική σκηνή αντλήθηκαν πληροφορίες απο το βιβλίο του Παντελή Αντώνη ‘Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου’,Αθήνα ,Σάκκουλας , σελ.163-165

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ , ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΣΜΟΥ

Παρά το ότι θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι το Σύνταγμα υπό τη στενή έννοια συνιστά κατάκτηση της τελειοποίησης της σύγχρονης έννομης τάξης στην πραγματικότητα οφείλει τις απαρχές του στην κοινωνική-πολιτική οργάνωση της αρχαίας Ελλάδας ,η οποία υπήρξε λύκνο και κοιτίδα Δημοκρατικού πολιτεύματος. Έτσι, κοινό τόπο τείνει να αποτελέσει και στο απυρόβλητο αμφισβητήσεων ανήκει το γεγονός ότι η Αρχαία Ελλάδα είναι η μητέρα του Συντάγματος. Ο λόγος ,όμως, όχι για το σύγχρονο στενή έννοια Σύνταγμα ,το οποό τω όντι συνιστά θησαύρισμα της ιστορικοπολιτικής εξέλιξης ,αλλά για μια συνταγματική μορφή που συγκεντρώνει ορισμένα χαρακτηριστικά αυτού εντός της σύγχρονης συνταγματικηπολιτικής κλίμακας (οιονεί Σύνταγμα).

Αρχικά, αξιοσημείωτη κρίνεται η διευκρίνιση, ότι παρά το γεγονός ότι ήδη από τα Αρχαία χρόνια στο πολιτικό προσκήνιο υφίσταται και εντοπίζεται ο όρος ‘Σύνταγμα’, πλέον συναφής και εννοιολογικά ταυτόσημος του Σύγχρονου Συντάγματος κρίνεται ο όρος πολιτεία.Ο Αριστοτέλης ,μάλιστα, ορίζει τον όρο ‘πολιτεία’ ως τους διαφυλάττοντες κανόνες της έννομης τάξης στις πόλεις και τους καθορίζοντες τον τρόπο κατανομής εξουσίας ,καθώς ,επίσης, του βασικού οργάνου της πολιτείας και του σκοπού της κάθε κοινωνίας.

Η προσέγγιση αυτή του Αριστοτέλη αδιαμφισβήτητα προσεγγίζει και τείνει μη ευκαταφρόνητα προς τη συγκεκριμένη έννομη τάξη του Συντάγματος τόσο προς το θεμελιώδη και καθολικό χαρακτήρα όσο και προς την τυπική διαφοροποίηση.Πράγματι, αν εγκύψουμε με προσοχή θα διαπιστώσουμε κατ’ αρχάς ότι η πολιτεία αντιπαραβάλλεται προς τους νόμους και διαφοροποιείται απ’ αυτούς .Ακομη, διακρίνεται καταφανώς ότι το Σύνταγμα εκφράζεται ως σύνολο θεμελιωδών κανόνων δικαίου πάνω στο οποίο πυργώνεται ολόκληρη η έννομη τάξη, ενώ ,τέλος, θα χαρακτηρίζονταν η διαπίστωση της τυπικής υπεροχής.

Μεταγαγόμενοι ,ωστόσο, προς ένα πιο πρακτικό επίπεδο ,κρίσιμη φαίνεται η αναφορά στα αρκετά παραδείγματα οιονεί Συνταγμάτων ,των ευρισκόμενων στην Αρχαία ελληνική έννομη τάξη.Ως χαρακτηριστικότερα παραδείγματα παρατίθενται η ‘Ρήτρα του Λυκούργου’ στη Σπάρτη , οι ‘Νόμοι του Δράκοντα’ στην Αθήνα και του Κλεισθένη στην Αθήνα και πάλι.Οι γενικού ρυθμιστικού περιεχομένου κανόνες που διέπουν την οργάνωση και τη λειτουργία τόσο της τόσο του κρατους όσο και της κοινωνίας ολοκληρης (διακριτός είναι ο υπερδημόσιος χαρακτήρας των κανόνων αυτών στο πλαίσιο της αρχαιοελληνικής αντίληψης περί ταυτότητας πολιτικής και κοινωνίας).

Υποσημείωση.Το ανωτέρω κείμενο συντάχθηκε με εκμευόμενες πληροφορίες απο το σύγγραμμα του καθηγητού Δημητρόπουλου Ανδρέα, ‘Γενική Συνταγματική Θεωρία’ ,Αθήνα ,Σάκκουλας, 2004 ,σελ.224-226

ΤΟ ΟΙΟΝΕΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ

Παρά την αυστηρή και απαρέγκλιτη απαίτηση για ύπαρξη κατά κυριολεξίαν Συνταγμάτων παρουσιάζεται στο συνταγματικό φαινόμενο χώρες με υφιστάμενη και άρτια στη βάση τους έννομη τάξη να μη διαθέτουν τυπικό ψηφισμένο Σύνταγμα. Σε τέτοιες νομικές συνθήκες έλλειψης τυπικού συντάγματος ,το όλο ζήτημα για τη μονιστική ή δυαδιστική φύση και υπόσταση του συντάγματος , τίθεται οπωσδήποτε διαφορετικά και έδαφος κερδίζει η ευρεία ,γενική έννοια. Σε νομικό πλαίσιο έλλειψης τυπικού συντάγματος μπορεί να γίνει λόγος , μόνο για το ευρύ ουσιαστικό σύνταγμα. Ωστόσο, υπό τη σκιά μιας μονιστικής στη βάση της προσέγγισης θα μπορούσε να υποστηριχθεί και η ύπαρξη οιονεί συντάγματος. Ως χαρακτηριστικότερο παράδειγμα χώρας χωρίς τυπικό σύνταγμα ή με οιονεί Σύνταγμα ανευρίσκεται η Αγγλία. Συγκεκριμένα, η Αγγλία δε διαθέτει ένα ενιαίο , ειδικό και κωδικοποιημένο συνταγματικό κείμενο. Αντίθετα , συνταγματικές πηγές της έννομης τάξης συνιστούν διάσπαρτοι σε διάφορα ιστορικά νομικά κείμενα πάνω στα οποία πυργώνονται όλες οι έννομες σχέσεις της χώρας. Τέτοια κείμενα είναι η ‘Magna Charta’(1215), ‘Petition of Rights’(1628) , ‘Act of Habeas Corpus’(1679), ‘Bill of Rights(1688), ‘Act of Settlement’(1700), ‘Union with Scotland Act’(1706) , ‘Statute of Westminster’(1931) και ‘Parliament Acts(1911 και 1949). Θα μπορούσε , δηλαδή, να λεχθεί ότι διαθέτει η χώρα ένα οιονεί έγγραφο μεν, διάσπαρτο δε Σύνταγμα.

Στην Αγγλία ,λοιπόν, θα ήτο δυνατό να υποστηριχθεί η ύπαρξη ενός εθιμικού Συντάγματος , η οποία ακριβώς απορρέει από το γεγονός μιας common law στην ολότητα της έννομης τάξης , η οποία αποτελεί κοιτίδα του αντιπροσωπευτικού πολιτεύματος και την κύρια πηγή κανόνων συνταγματικού δικαίου.

Υποσημείωση. Πληροφορίες αντλήθηκαν από το ‘Συνταγματικό Δίκαιο’ του Μαυριά Κ. ,Σάκκουλας ,Αθήνα ,2004 ,σελ.246-249

ΣΥΝΘΗΚΗ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ, ΤΟ ΟΙΟΝΕΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Οι ραγδαίες και ταχύτατες εξελίξεις που επήλθαν στον Ευρωπαϊκό χώρο, μετέβαλλαν τις κοινωνικοπολιτικές συνθήκες οδηγώντας ένα βήμα πιο κοντά προς την ενοποίηση της έννομης τάξης. Ως επιστέγασμα όλων εμφανίζεται η συνθήκη της Λισσαβώνας, η οποία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί 'το οιονεί Συνταγμα' της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σαφέστερα, χάρη στη συνθήκη, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1/09/2009, η Ε.Ε. αποκτά σύγχρονους θεσμούς, βελτιωμένες μεθόδους εργασίας που θα επιτρέψουν να ανταποκριθεί με αποτελεσματικότητα στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο σημερινός κόσμος. Σημαντικότερο, ωστόσο εμφανίζεται το γεγονός ότι διευρύνονται μέσω της συνθήκης αυτής οι εξουσίες της επιτροπής και ενισχύεται σημαντικά ο ρόλος του Ευρωκοινοβουλίου στη νομοθετική διαδικασία. Οι λόγοι αυτοί είναι ακριβώς που μετατρέπουν την Ευρωπαϊκή Ένωση σε μία 'ομοσπονδία κρατών', η οποία συνιστά τη νέα μορφή εμφάνισης του κρατικού ομοσπονδιακού μορφώματος, διαφοροποιούμενη από τη 'συνομοσπονδία κρατών', η οποία και αποδίδει το κλασικό νομικό μόρφωμα διεθνούς Δικαίου. Δηλαδή, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί νομικό μόρφωμα που κινείται στο χώρο ανάμεσα στην ένωση διεθνούς δικαίου από τη οποία ξεκίνησε και στο ομοσπονδιακό κράτος προς το οποίο κατευθύνεται, του οποίου και ρυθμιστής εμφανίζεται η Συνθήκη της Λισσαβώνας που αποτελεί μεταρρυθμιστική προσπάθεια μετά την απόρριψη του Ευρωσυντάγματος από τους Ευρωπαϊκούς Λαούς.

Συγκεκριμενοποιώντας, στη Συνθήκη της Λισσαβώνας προβλέπονται πρωτίστως ρυθμίσεις στον τρόπο λειτουργίας των διοικητικών οργάνων της Ένωσης. Τέτοιες ρυθμίσεις είναι η πρόσθεση των αρμοδιοτήτων υποστήριξης, συντονισμού και συμπλήρωσης δράσης των κρατών στις αποκλειστικές και συντρέχουσες αρμοδιότητες της Ε.Ε., η αναβάθμιση του ρόλου των εθνικών κοινοβουλίων που αποκτούν δικαίωμα ελεγχου της τήρησης της αρχής της επικουρικότητας από τα όργανα της Ένωσης, η θέσπιση της θέσης του μόνιμου Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, με θητεία 2,5 ετών καθώς και της θέσης του Υπατου του Εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας, ο οποίος διεξαγάγει πολιτικό διάλογο με τρίτους εξ ονόματος της Ένωσης και εκφράζει τη θέση της Ένωσης στους διεθνείς θρωπιστικούς οργανισμούς και τις διεθνείς διασκέψεις, η αλλαγή της διαδικασίας λήψης των αποφάσεων από το Συμβούλιο και της σύνθεσης της Επιτροπής, που από το 2014 θα αποτελείται από 18 Επιτρόπους, ενώ η ισότιμη συμμετοχή των κρατών μελών θα επιτυγχάνεται μέσω της εναλλαγής των Επιτροπών και τέλος η πρωτοβουλία των Ευρωπαίων Πολιτών παρεχεται στους πολίτες η δυνατότητα να επηρεάζουν της πολιτικής της Ε.Ε..

Παράλληλα, εμπεριέχονται και σχετικές με την άμυνα των κρατών ρυθμίσεις όπως για παράδειγμα η επέκταση της κοινής αμυντικής ασφάλειας και άμυνας με στόχο προοδευτικά τον καθορισμό κοινής

αμυντικής πολιτικής, η ίδρυση της Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας ,ακόμη, η πρόβλεψη συνεργασίας των κρατών μελών της Ε.Ε. στον τομέα της πρόληψης των φυσικών καταστροφών και η δημιουργία Ευρωπαϊκού σώματος εθελοντών ανθρωπιστικής βοήθειας για αποστολές σε τρίτα κράτη, η θέσπιση ρήτρας αλληλεγγύης σύμφωνα με την οποία οι χώρες Ε.Ε. οφείλουν να ενεργούν από κοινού όταν μία από αυτές γίνεται στόχος τρομοκρατικής επίθεσης, ενίσχυση αστυνομικής συνεργασίας σε αστικές και ποινικές υποθέσεις ενώ τέλος επιδιώκεται η ανάπτυξη προνομιακών σχέσεων με τις γειτονικές χώρες με στόχο την εγκαθίδρυση χώρου ευημερίας και καλής γειτονίας.

Υποσημείωση. Το παρατιθέμενο παραπάνω κείμενο συντάχθηκε με αντλούμενες πληροφορίες από την ιστοσελίδα Europa με ηλεκτρονική διεύθυνση www.euroopa.eu

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Επιλογικά, θα ήταν δυνατόν να λεχθεί, ότι όλο το νόημα της έννοιας οιονεί Σύνταγμα θα μπορούσε να συμπυκνωθεί στη φράση ‘πρώιμο συνταγματικό μόρφωμα’. Ούτως, ίσως και να μην συνιστούσε υπερβολή του λόγου η θέση ότι αυτό το συνταγματικό φαινόμενο θέτει τις βάσεις και ανοίγει το δρόμο για τη διαδοχή του Συντάγματος στην έννομη τάξη. Αυτό εύκολα θα τεκμηριώνονταν αρχικά από πλείστα ιστορικά παραδείγματα, τα οποία και εκτενώς καταγράφηκαν στην πορεία της εργασίας. Εναργέστερα, από τη στιγμή που ένα σύνολο κανόνων δικαίου λαμβάνει θέση ισχύος έναντι των υπολοίπων, είτε αυτό εκφράζεται εμπράκτως-τυπικώς με την κωδικοποίησή του σε ενιαίο κείμενο, είτε ουσιαστικώς η τελειώσή τους, δηλαδή η ολοκλήρωσή του προς τη μορφή του σύγχρονου υπό στενή έννοια του Συντάγματος δεν αποτελεί τίποτε παραπάνω από τη φυσική κατάληξή του. Εν συμπερασματί, μεταγαγόμενο το θέμα στο φιλοσοφικό χώρο, το Σύνταγμα συνιστά το αριστοτελικό τέλος του οιονεί Συντάγματος προς το οποίο τελειούμενο αυτό Σύνταγμα και μοιραίως θα τείνει, μέσω της τελείωσης τόσο των τυπικών όσο και των ουσιαστικών χαρακτηριστικών του.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

CONCLUSION

In conclusion, it could be said that the whole meaning of the notion ‘quasi-Constitution’ may be compressed into the phrase ‘early constitutional pattern’. Hence, it would be an exaggeration to say that this pre-constitutional phenomenon sets the base and paves the way for the succession of constitution in every society characterised by the numerous historic examples extensively recorded in the course of the present assignment. More clearly, as a system of rules has a vantage-point towards others, either this is expressed factually-typically with its codification in a unified text or expressed essentially, the completion of it in the form of the contemporary Constitution-in the narrow sense of the word-comprises nothing more than its natural consummation.

All things considered, if this issue is to be viewed from a philosophical standpoint, it could be said that the constitution embodies the Aristotelian end of the ‘quasi-Constitution’ towards which the latter will inevitably and undeviatingly be directed. This will be realized through the perfection of the typical and essential characteristics of the ‘quasi-Constitution’.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Θέμα της παρούσας εργασίας είναι το οιονεί Συνταγμα. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζεται αρχικά η έννοια του οιονεί συντάγματος ως ενός προσυνταγματικού μορφώματος. Εν συνεχεία, λόγος γίνεται για τις τρεις επικρατέστερες διακρίσεις του σε άγραφα και σε γραπτα τα οποία συναντώνται τόσο ως διάσπαρτα όσο και ως ενιαία. Στην πορεία καταγράφεται η ιστορική εξέλιξη των οιονεί συνταγμάτων στη σύγχρονη έννομη τάξη, αλλά και η ιστορική τους πορεία στην Αρχαία Ελλάδα, εντός της οποίας εκκολάφθηκε η πρώτη οιονεί μορφή Συντάγματος. Τέλος, μέρος της εργασίας καταλαμβάνει η αναφορά σε δύο σύγχρονα παραδείγματα οινεί συνταγμάτων, αυτό της Μεγάλης Βρετανίας, της οποίας η έννομη τάξη διέπεται από εθνικό Συνταγμα και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οργάνωση της οποίας καθορίζεται από την πρόσφατη συνθήκη της Λισσαβώνας.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

The topic of this assignment aims at dealing with the ‘quasi-Constitution’. The pursuit of the above notion as well as the content constitutional pattern designate the very essence of the present task.

In particular, the structure of this assignment is the following. Initially, there are two main axes: the first one treats the analysis of the notion under discussion, its distinction as well as its historic development. The second axis indicates examples of the above-mentioned notion. Thus, in the first part of the assignment, what is roughly analysed is the idea of the ‘quasi-constitution’. Furthermore, the author of this task aspires to examine the predominant distinctions along with the forms under which the ‘quasi-Constitution’ appear. As this assignment proceeds, light is shed on the history development of this constitutional form, both nowadays and in ancient Greece as well, in which someone can find the origin of the notion at issue. In the second part of this discussion, two examples contemporary forms of ‘quasi-Constitution’ are record and presented.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Η χρησιμοποιούμενη βιβλιογραφία παρατίθεται παρακάτω.

Δημητρόπουλος Ανδρέας , ‘Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου’, Αθήνα, Σάκκουλας

Δημητρόπουλος Ανδρέας , ‘Γενική Συνταγματική Θεωρία’, Αθήνα, Σάκκουλας

Αντώνης Μ. Παντελής , ‘Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου’, Αθήνα , Σάκκουλας

Μαυριάς Κώστας Γ. , ‘Συνταγματικό Δίκαιο’, Αθήνα , Σάκκουλας, 2004

Μανιτάκης , ‘Συνταγματική Οργάνωση του Κράτους’, Σάκκουλας

Παντελής Αντώνης , ‘Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου’, Αθήνα , Σάκκουλας

- Η πλέουσα ύλη και περιεχόμενο των πληροφοριών αντλήθηκε από τα δύο προκαταγεγραμμένα συγγράμματα του καθηγητού της Νομικής Σχολής Αθηνών, Δημητρόπουλου Αντρέα

Ως πηγή πληροφοριών της εκπονηθείσας εργασίας αξιοποιήθηκε και η ακολουθούσα ηλεκτρονική ιστοσελίδα.

www.europa.eu